

संस्कृतभारती (उत्तर-तमिळनाडु)
गीतासोपान/दीक्षा/भाषाप्रवेश-प्रथमभागः

नाम - _____

अड्का: 75

(Full Name in English) _____

कालावधि: होरात्रयम्

Regn. No. - _____

दूरवाणीसंख्या _____

वास-प्रदेश: (Res. Area) _____

माघः - विलम्बसंवत्सरः ५११९

जनवरी- २०१९

मुख्यसूचना - उत्तराणि उत्तर-पत्रे लिखत ।

अ) अधो दत्तानाम् अन्यरूपद्वयं लिखत ।

10

१)	अभ्यासः	<u>अ॒भ्या॑स॑</u>	<u>अ॒भ्या॑स॑ः</u>
२)	अध्यापकस्य	<u>अ॒ध्या॑पक्य</u>	<u>अ॒ध्या॑पक्याना॑म्</u>
३)	<u>गृ॒स्थि॑॥</u>	<u>गृ॒स्थि॑म्</u>	गुरुभिः
४)	अग्रजाम्	<u>अ॒ग्रज॑</u>	<u>अ॒ग्रज॑ः</u>
५)	<u>मृ॒पा॑ः/मृ॒ते॑ः</u>	<u>मृ॒ति॑श्चाम्</u>	मतिभ्यः(5)
६)	<u>पि॒तृ॑</u>	<u>पि॒तृ॑ः</u>	पितृषु
७)	हरौ	<u>हृ॒य॑ः</u>	<u>हृ॒शि॑</u>
८)	धेन्वा	<u>धै॒कृ॑याम्</u>	<u>धै॒नु॑शि॑</u>
९)	लेखन्याम्	<u>लै॒खन्य॑ः</u>	<u>लै॒खन्य॑षु</u>
१०)	<u>पु॒स्तका॑य</u>	पुस्तकाभ्याम्(4)	<u>पु॒स्तक॑य॒ः</u>

आ) उचितं पदं चित्वा उत्तरं लिखत ।

5

१. छात्राः कुत्र गच्छन्ति ? (विद्यालये / विद्यालयं)
२. मुकुन्दः प्रतिदिनं कथं कार्यालयं गच्छति? (पादाभ्याम् / पादैः)
३. संस्कृते कासां महत्वम् अस्ति ? (सूक्तिनाम् / सूक्तीनाम्)
४. कर्णः कस्यां निपुणः । (धनुर्विद्ययां / धनुर्विद्यायाम्)
५. भगवद्गीतायां कति श्लोकाः सन्ति ? (सप्तशतम् / अष्टशतम्) ।

*
प्र०

1) दुश्मा - लड़्.

अपृयन्

अपृयः

अपृयम्

अपृयताम्

अपृयतम्

अपृयाव

अपृयन्

अपृयत

अपृयाम्

2) फृप् - लड़्

फृप्ते

फृप्से

फृप्ते

फृप्ते

फृप्तेषु
१११

फृप्तान्ते

फृप्तने

फृप्तेष्टे

फृप्तामाद्

3) क्रीड़ - लड़्

क्रीडिष्यति

क्रीडिष्यसि

क्रीडिष्यामि

क्रीडिष्यतः

क्रीडिष्यपः

क्रीडिष्यावः

क्रीडिष्यते

क्रीडिष्यप

क्रीडिष्यामः

4) वद् - लड़्

वदन्

वद

वदानि

वदताम्

वदतम्

वदाव

वदन्तु

वदन

वदाम

इ) एतानि पदानि वचनानुसारं पृथक् कृत्वा लिखत ।

5

मार्गः, एषः, लताः, पुष्पे, नद्यौ, स्यन्दने, मातरः, मतयः, हरयः, ता:

एकवचनम्द्विवचनम्बहुवचनम्

इ) निर्देशानुसारं परिवर्तनं कृत्वा वाक्यं लिखत ।

8

१. बालकः <u>पठिष्यति</u> । पुस्तकं स्वीकरिष्यति । (तुमुन्)	<u>पठिन्तु</u>
२. नरहरिः हिरण्यकशिपुम् अमारयत् । (स्म प्रयोगः)	<u>मारयन्ति</u> २म्
३. वटः शास्त्रं <u>शृणोति</u> । (बहुवचने) <u>वटवः</u>	<u>शृणवन्ति</u>
४. वयं पात्राणि प्रक्षालयामः । गीतं गायामः । (ल्यप्)	<u>प्रक्षालय</u>
५. तस्मिन् नगरे कश्चन पण्डितः <u>अस्ति</u> । (लङ्-भूतकाले)	<u>आसीत्</u>
६. चित्रकारः वर्णकूर्चं <u>नयति</u> । चित्रं रचयति । (कृत्वा)	<u>नीत्वा</u>
७. सः तूष्णीम् <u>उपविशत्</u> । (वर्तमाने)	<u>उपविशन्ति</u>
८. छात्रः फलरसम् <u>अपिबतु</u> । (क्तवतु)	<u>पीतवान्</u>

उ) अव्ययानि प्रयुज्य वाक्यद्वयं योजयत ।

5

(यदा-तदा, यत्र-तत्र, अतः, यतः, यद्यपि-तथापि, यथा-तथा,)

१) अध्यापकः आगच्छति । छात्राः उत्तिष्ठन्ति ।	<u>पदा</u> / <u>तदा</u>
२) सः परीक्षायां प्रथमस्थानं प्राप्तवान् । सः मधुरं वितरति ।	<u>अतः</u>
३) सः अद्य विद्यालयं न गच्छति । तस्य ज्वरः अस्ति ।	<u>पनः</u>
४) अम्बा वदति । पुत्री करोति ।	<u>पव्या</u> / <u>तथा</u>
५) अधिकाः जनाः सम्मिलन्ति । कोलाहलः भवति ।	<u>पत्र</u> / <u>तत्र</u>

ऊ) उचितं पदं चित्वा वाक्यं पूरयत ।

6

- १) _____ परितः सस्यानि सन्ति । (तडागस्य / तडागं / तडागे)
- २) मम तु _____ भीतिः । (सिंहस्य / सिंहे / सिंहात्)
- ३) नद्यः परोपकारार्थं _____ । (वहन्ति / आहन्ति / दुहन्ति)
- ४) कार्यक्रमस्य आरम्भः _____ ? (कः / कति / कदा)
- ५) त्वं ईश्वरम् एव शरणं _____ । (गच्छतु / गच्छ / गच्छानि)

(प्र०)

- 1) अहं संस्कृतं पठामि । मम पुत्रः अपि पठनि ।
- 2) मम पितामही सर्वदा शास्त्रिकाम् पाव धरनि ।
- 3) अद्य प्राप्तः कालात् आ॒२३५ वृष्टिः भवनि ।
- 4) समयः अस्मि चेत् मम गृहम् आगारपत्रम् ।
- 5) भवत्याः अवृजा विद्वौ वसति खलु? ।
- 6) पावत् मम पुत्रः श्वादति तावत् मम पुत्री न श्वादति ।

६) _____ ! मम एतादूशं क्रीडनकम् आवश्यकम् । (मातः / माता / मात्रा)

ऋ) धातु-रूपाणि लिखत । (द्वयोः एव)

6

१. दृश् (लङ्-भूतकालः)

२. कम्प् (लट्-वर्तमानकालः)

३. क्रीड् (लृट्-भविष्यत्कालः)

४. वद् (लोट्-आज्ञा/प्रेरणा)

ऋ) सङ्ख्यावाचकं पदं अक्षरैः लिखता

(१) 18 (२) 75 (३) 47 (४) 99

अष्टादशी

पञ्चसप्ततनि :

सप्तचत्वारिंशत्

नवनवतिः / उक्तानशनम्

4

लृ) वाक्यं शुद्धं कुरुत ।

6

१) बालकाः क्रीडाङ्गणे क्रीडति । क्रीडति

२) जनाः संस्कृते वदन्ति । संस्कृतेन

३) अहं देवः नमामि । देव

४) सः इदनीं बहु श्रान्तः अस्मि । अस्मि

५) यूयं भारतसंस्कृतिं पालय । पालयन्

६) रामः नगरे गच्छति । नगरे

ए) किमपि एकं सुभाषितं लिखत ।

2

आचार्यात् पादमादत्ते .... / छायामन्यस्य कुर्वन्ति .... / हस्तस्य भूषणं ....

ऐ) पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत । (पञ्च एव)

5

१) अपि २) धरति ३) आरभ्य ४) चेत् ५) खलु ६) यावत् – तावत्

ओ) अनुच्छेदं पठित्वा उत्तरं लिखत ।

8

महाभारतयुद्धं निश्चितम् आसीत् (युद्धं कर्तुम् इच्छन्तः कौरवाः पाण्डवाश्च कुरुक्षेत्रयुद्धभूमौ समवेताः) ।

आचार्यः भीष्मः कौरवाणां सेनापतिः आसीत् । द्रुपदपुत्रः धृष्टद्युम्नः पाण्डवानां सेनापतिः आसीत् । भीष्मः

सिंहनादं कृत्वा शङ्खनादं कृतवान् । ततः सैनिकाः (शङ्खान्^२, भेरीः, पणवान्, आनकान्, गोमुखान् च
वादितवन्तः) पण्डवाः अपि शङ्खनादं कृतवन्तः । अर्जुनः स्वस्य रथस्य सारथिं श्रीकृष्णम् उक्तवान् –

6

“अच्युत! सेनयोः उभयोः मध्ये मम रथं स्थापय । अत्र युद्धार्थम् उपस्थितान् सर्वान् अहं द्रष्टुम् इच्छामि”
इति ।) ६

श्रीकृष्णः सेनयोः उभयोः मध्ये रथं स्थापयित्वा उक्तवान् – “पार्थ!, अत्र समवेतान् सर्वान् कुरुन् पश्य”
इति ।

उपस्थितान् तान् सर्वान् बन्धून् दृष्ट्वा अर्जुनः परमं विषादं प्राप्तवान् । मम एतान् बन्धून् मारयितुं न इच्छामि,
युद्धं न करोमि इति उक्त्वा बाणं धनुः च विसृज्य रथोपस्थे उपविष्टवान् ।

(तदा श्रीकृष्णः तस्य अज्ञाननिवारणार्थं गीतोपदेशं कृतवान्) ^५ “अर्जुन!, त्वं शोकं मा कुरु । त्वं निमित्तमात्रं
भव । कर्मकरणे एव तव अधिकारः न तु फले । अतः कर्म कुरु” इति ।

ततः श्रीकृष्णः अर्जुनाय विश्वरूपं दर्शितवान् । विश्वरूपदर्शनेन अर्जुनस्य मोहः नष्टः जातः । सः ज्ञानं
प्राप्तवान् । “भगवन्! अहं तव वचनं करिष्यामि” इति उक्त्वा युद्धं कर्तुं सन्नद्धः अभवत् ।

१. के युद्धभूमौ समवेताः ? Marked
२. सैनिकाः कान् वादितवन्तः ? Marked
३. धृष्टद्युम्नः कस्य पुत्रः ? ५५८४
४. कः शङ्खनादं कृतवान् ? प्रतामृष्टः भीष्मः
५. कृष्णः किमर्थं गीतोपदेशं कृतवान् ? Marked
६. अर्जुनः कृष्णं किमर्थं सेनयोः उभयोः मध्ये रथं स्थापयितुम् उक्तवान्? Marked
७. अर्जुनः किमर्थं कौरवान् मारयितुं न इच्छति ? बान्धवाः
८. श्रीकृष्ण अर्जुनाय किं दर्शितवान् ? विश्वरूपदर्शनम्

औ) एकं शीर्षकम् अधिकृत्य पञ्च वाक्यानि लिखत ।

5

१. बालेषु देशभक्तेः जागरणं कथं भवति ?
३. संस्कृतभाषायाः वैशिष्ट्यम् ।

॥ वदतु संस्कृतम्, जयतु भारतम् ॥